

Ectoparasieten bij rundvee

Ectoparasieten zorgen niet alleen voor onrust en irritatie. Maar zijn ook belangrijke overdragers van diverse infecties. Daarom willen wij de belangrijkste ectoparasieten en de schade/ infecties die zij kunnen veroorzaken even toelichten.

Vliegen

Steekvliegen zoals dazen en de kleine steekvlieg veroorzaken niet alleen onrust door hun pijnlijke beten met groeivertraging en verminderde productie als gevolg. De wondjes kunnen namelijk makkelijk infecteren en zorgen voor etterende huidinfecties. Steekvliegen kunnen ook aanleiding geven tot speenbeschadigingen door lokale bijtwonden.

Figuur 1 : speenbeschadiging ten gevolge van steekvliegen (Haematobia irritans)

Verder zijn vliegen verspreiders van bacteriën (zoals *S. aureus*, CNS, *Trueperella pyogenes*, omgevingstreptococcen) en andere ziekteverwekkers, hierdoor verhogen ze de kans op mastitis en IBK (infectieuze keratoconjunctivitis).

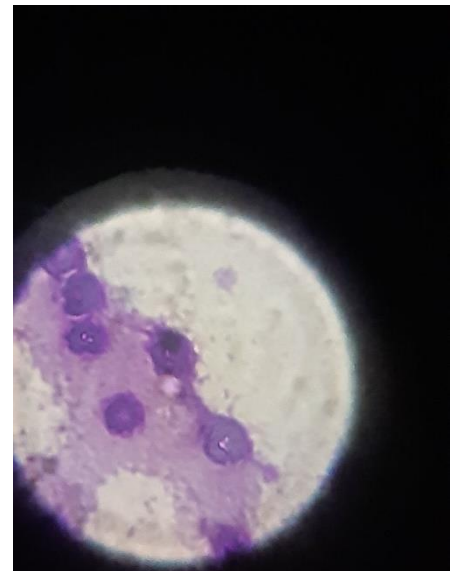
Zomerwrang wordt veroorzaakt door de zomerwrangvlieg (*Hydrotaea irritans*). zomerwrang of zomermastitis komt voornamelijk voor in de zomer daar de vliegen enkel goed actief zijn bij warm en vochtig weer. Zomerwrang is een vorm van uierontsteking bij niet-melkgevende runderen, zoals pinken, zoogkoeien en droge koeien. Het wordt gekenmerkt door een dik hard, pijnlijk kwartier met opstapeling van pus, een sterk vergrote speen en algemeen suf en koorts. In verder gevorderde stadia kan er een opengebroken wonde al dan niet in combinatie met myiasis aanwezig zijn. Kwartieren aangetast door zomerwrang zijn nadien vaak verloren voor de melkproductie.

Myiasis is een infestatie van vliegenmaden in dood of levend weefsel. De maden produceren enzymen en graven op deze manier steeds dieper in het weefsel. Meestal ontstaat myiasis secundair aan een beschadiging van de huid door een wonde of irritatie door diarree.

Teken

Teken komen voornamelijk voor van maart tot oktober, de meeste teken zijn op runderen te verwachten in het vroege voorjaar en in de nazomer, vooral in weiden begrensd door houtopstanden en in natuurgebieden. Teken zorgen niet alleen voor irritatie en ongemak maar zijn ook verspreiders van dodelijke ziekten zoals Babesia en Anaplasma.

Babesia is een eencellige bloedparasiet die leeft en zich vermenigvuldigt in de rode bloedcellen. Na vermenigvuldiging breken de rode bloedcellen open en komt de parasiet vrij in de bloedbaan wachtend om terug opgenomen te worden door een teek. Door het openbreken van de rode bloedcellen is het hoofdsymptomen haemolytische anemie (bleke mucosae) en rood/bruine urine (haemoglobinurie). Verder hebben de geïnfecteerde dieren vaak koorts, diarree en geelzucht. Zenuwsymptomen kunnen in een later stadium ontstaan door zuurstofgebrek.

Figuur 2: Microscopisch beeld van Babesia merozoieten in de rode bloedcellen.

Anaplasma is een bacterie die na overdracht door teken de witte bloedcellen gaat infecteren. Door aantasting van de witte bloedcellen zal de weerstand van het dier sterk dalen en wordt deze gevoeliger voor allerhande infecties. De symptomen zijn hierdoor vrij uiteenlopend gaande van koortspieken, versnelde ademhaling, hoesten en dikke ledematen tot terugkerende uierontstekingen.

Knutten (cullicoides)

Knutten zijn kleine muggen welke de verspreiders zijn van blauwtong- en schmallenbergvirus. Blauwtong veroorzaakt bij schapen welke het gevoeligste zijn: hoge koorts, speekselen, zwelling van kop, tong en lippen en ontsteking t.h.v. de klauwen. Runderen zijn minder gevoelig en vertonen lichtere symptomen. **Blauwtong** is een aangifteplichtige, officieel bestreden ziekte. Hierdoor zorgt een uitbraak voor grote financiële schade door vervoers- en exportbeperkingen.

Schmallenberg komt het sterkst tot uiting bij een infectie in een negatieve populatie zonder afweer. Koeien die geïnfecteerd worden 30-60 dagen na dekking hebben de meeste kans op het ontwikkelen van misvormde kalveren (

kromme poten, kromme rug en gedraaide nek). Bij een infectie vroeger in de dracht vindt er embryonale sterfte met onregelmatig plaats. Andere symptomen die kunnen optreden zijn diarree, koorts en daling van de melkproductie.

Luizen

Zowel bloedzuigende (*Haematopinus*) als bijtende (*Bovicola*) luizen kunnen runderen parasiteren. Bijtende luizen leven van dode huidschilfers, haren en huidsecreties terwijl zuigende luizen zich vastbijten en leven van bloed. Ze veroorzaken jeuk en irritatie met kale plekken, productiedaling, gewichtsverlies en groeiachterstand tot gevolg. Zuigende luizen kunnen bij zeer ernstige infecties bloedarmoede veroorzaken. *Haematopinus* kan ook zorgen voor overdracht van andere ziektes zoals anaplasma en mycoplasma.

Figuur 3: Haematopinus of bloedzuigende luis

Schurftmijt

Schurft komt op veel melkvee en zoogkoeienbedrijven voor. Er zijn 3 soorten schurftmijten namelijk:

*Psoroptes : komt voornamelijk voor op de rug en schoft en geeft aanleiding tot kale plekken met kortsen en ingedroogd vocht. De huid is vaak verdikt en de kale zones bloeden makkelijk. Belgisch witblauwe runderen zijn gevoeliger voor dit type schurft.

*Sarcoptes : kopschurft

*Chorioptes : geeft aanleiding tot ronde kale plekken t.h.v. de staart , koekoeksgaten en uier. Indien het uier aangetast is verhoogt de kans op speenbeschadigingen en mastitis.

Algemeen veroorzaakt schurft jeuk, kale plekken en onrust met groeivertraging en productiedaling tot gevolg.

Bij behandeling moeten alle dieren behandeld worden met een middel dat minimaal 16dagen werkt of meerdere malen met een kortwerkend middel om de levenscyclus te kunnen onderbreken.

Preventie en behandeling

Met de bovengenoemde parasieten is het belangrijk om tijdig preventief te behandelen. Voor het voorkomen van vliegen is hygiëne erg belangrijk. Zorg er voor dat er geen mestresten, melk of melkpoeder liggen, dit trekt namelijk vliegen aan. Daarnaast kan goede ventilatie om de stal droog te houden belangrijk zijn. Ook zijn er verschillende bestrijdingsmiddelen die gebruikt kunnen worden om de groei van de vliegenpopulatie in te dammen. Behandeling met butox is ook noodzakelijk voor een goede vliegen en luizen bestrijding, zeker als de dieren in de wei lopen.

Om teken te voorkomen is het belangrijk om te zorgen dat er geen lang gras in de weide staan en laat koeien niet te dicht aan de bosranden of houtwallen grazen.

Tegen schurft zijn er verschillende middelen die gebruikt kunnen worden, vaak zijn dit dezelfde middelen als bij het ontwormen, denk aan bijvoorbeeld cydectin pour-on.